

PAVLÍNA
POŘÍZKOVÁ

BEZ FILTRA

TÁ DOBRÁ, TÁ ZLÁ
A TÁ KRÁSNA

MOTÝL

BEZ FILTRA

PAVLÍNA
POŘÍZKOVÁ

BEZ FILTRA

TÁ DOBRÁ, TÁ ZLÁ
A TÁ KRÁSNA

VYDAVATELSTVO MOTÝL

NO FILTER

Copyright © 2022 by Paulina Porizkova

This edition published by arrangement with Viking, an imprint of Penguin Publishing Group, a division of Penguin Random House LLC.

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form.

Translation © Jana Nagypálová 2022

Slovak edition © Vydavateľstvo Motýľ, s. r. o., 2023

Cover design by Elizabeth Yaffe

Cover photo by Adeline Lulo

www.vydavatelstvomotyľ.sk

Tlač: TBB, a. s., Banská Bystrica

ISBN: 978-80-8164-320-0

Pre Jonathana a Olivera

alebo

Pre Olivera a Jonathana

*Poradie, v akom ste sa narodili, je nesporné.
Rovnako ako láska, ktorou vás oboch milujem.*

OBSAH

ÚVOD.....	9
PANI, KTORÁ VYPLAKÁVA NA INSTAGRAME....	13
VŽDY NÁS VOLALI DIEVČATÁ.....	22
KRÁSKA A ZVIERA.....	29
DETSTVO	38
PRIRODZENÁ KRÁSA.....	50
ZAMILOVÁVANIE SA	56
SPOZNÁVANIE BUDÚCNOSTI	67
VÝŠKA	79
ZÁZRAČNÉ PENIAZE	89
ZODPOVEDNOŠŤ SPOJENÁ S KRÁSOU.....	100
SLÁVA.....	109
ŽIAĽ A ZRADA	118
ZLOMENÉ SRDCE	132
SKUTOČNÉ PENIAZE.....	141
ŠOK.....	154
ODVAHA.....	162
NAHÁ, NIE OBNAŽENÁ	169
NA LIEKOCHE.....	180

OKUPÁCIA	188
KAŽDÁ ŽENA JE KRÁSNA	198
OSUD A VOĽBA.....	208
POĎAKOVANIE	219
O AUTORKE	223

ÚVOD

Pred rokmi som sedela oproti jednej novinárke, mla-
dej žene, ktorá vytiahla telefón, aby si nahrala náš
rozhovor. Prv než mala v pláne vrhnúť sa na svoje
otázky, popíjali sme latte a nezáväzne sme sa rozprávali.
Pýtala som sa na jej život, čiže na niečo, o čom viem, že re-
portéri nemajú veľa príležitostí hovoriť. Už mala dvadsať-
dva a práve nastúpila na miesto novinárky v tom časopi-
se. Počas rozhovoru sa uvoľnila a so smiechom povedala:
„Hej, môj vydavateľ povedal, ‚Prehovorme na to Pavlínu
Pořízkovú – tá funguje bez filtra a povie čokoľvek!‘“

Bez filtra. Povie čokoľvek. Takže toto si o mne ostatní
mysleli.

Samozrejme, že fungujem bez filtra, ak sa to týka mňa.
Mojich myšlienok. Mojich pocitov. Vždy som taká bola.
No že „poviem hocičo“? Také vyjadrenie mi vôbec nero-
bí dobré meno, keď je reč o schopnosti udržať tajomstvo,
ktoré nie je moje. Pravdou však je, že ma všetky tie tajom-
stvá, ktoré strážim, hoci nie sú moje, ťažia. Tie si nechám

pre seba navždy. A tak tú ťažobu znižujem tým, že keď sa týka niečo mňa, filter nepoužívam.

Táto zbierka úvah obsahuje to, o čo sa chcem podeliť, to, nad čím sa zamýšľam, to, čo mi bráni napredovať, a to, čo ma ženie vpred. Je to všetko, čo je vo mne. No tieto odhalenia sa netýkajú nikoho iného. Druhých tu spomínam len do takej miery, do akej ovplyvnili môj život.

Strávila som tridsaťpäť rokov so svojím manželom, ktorý už zomrel, s tým najdôležitejším človekom v mojom živote, a tak ho musím spomínať. No on tu už viac nie je, aby môj náhľad na rôzne veci odsúhlasil alebo odsúdil, a tak ide len o môj pohľad.

A ja cítim potrebu objasniť pár bodov ešte skôr, než sa do týchto esejí ponoríte spolu so mnou.

To, že som ovdovela, a to, čo nasledovalo potom, bolo pod nesmiernym drobnohľadom a pre dôvody, ktoré musia zostať zahalené tajomstvom, musím dávať pozor, kam stúpim.

Svojho manžela som milovala takmer celý svoj život a vždy aj budem. Keď však zomrel, už sme spolu nežili ako pár, hoci sme žili v jednej domácnosti a stretávala som sa s ním ako s členom rodiny. Potom, čo sme sa rozišli, som sa zamilovala do niekoho iného, a keď môj manžel zomrel, tvorila som pár s tým druhým mužom. Nikdy som o tom na verejnosti nehovorila, hoci som to nikdy ani neskrývala. Moji priatelia a moja rodina o tom veľmi dobre vedeli. Poznal ho môj manžel, poznali ho moje deti a on bol bežnou súčasťou našich životov. V tejto knihe nespomínam jeho meno sčasti preto, aby som nezasahovala do jeho

súkromia, a sčasti preto, lebo v mojom životnom príbehu už viac meno mať nepotrebuje.

Keď môj manžel zomrel, zanechal poslednú vôľu, v ktorej tvrdil, že som ho opustila a že z toho dôvodu nemám právo na nič z jeho majetku. Tú vôľu spísal narýchlo, pár týždňov pred svojou smrťou. Keďže použil slovo „opustenie“, nešlo len o zveličenie, ale aj o právny nárok. Opustiť svojho druhá, ak hovoríme rečou zákonov, znamená, že jeden z partnerov zmizol a že sa s ním nedalo spojiť aspoň jeden rok. Chápem, že môj manžel mal pocit, že som ho opustila po citovej stránke (hoci mi to nikdy nepovedal). No nebola to pravda. Áno, žili sme oddelene. Smerovali sme k rozvodu. Stále sme však spolu žili, stále sme ako rodina zvykli spoločne večerať a stále sme spolu ako priatelia chodili na večierky. Alebo som si to aspoň myslela. Smiali sme sa, keď to naňho skúšali iné ženy, a otvorene sme sa rozprávali o mojom priateľovi. Preberali sme možnosť, že si kúpime byty blízko seba, aby sme sa medzi nimi mohli ľahko pohybovať a aby sme si tak mohli navzájom pomáhať, keď bude treba. Myslela som si, že sme našli dokonalý spôsob, ako zvládnuť koniec nášho manželstva, takže jeho posledná vôľa bola pre mňa ohromným prekvapením. Ani na chvíľu mi nenapadlo, že by som mala zdediť celý jeho majetok. No myslela som si, že dostanem to, čo by som dostala aj pri rozvode, čiže polovicu z toho, čo sme spoločne nadobudli za tridsaťtri rokov manželstva. No narýchlo spísaný dodatok k jeho závetu spôsobil, že som mala zdediť oveľa menej – a bol založený na nepravde. Presne preto som

podala žalobu, ktorá sa doriešila mimosúdnu cestou dva roky po smrti môjho manžela.

Nikto nečakal, že by môj manžel mohol zomrieť. Ani jeho lekári, ani jeho biznis partneri, ani jeho priatelia, rodina, ja a nečakal to ani on. Verím, že ak by si bol vedomý všetkých následkov, ktoré toto jeho unáhlené rozhodnutie spôsobilo jeho rodine, obzvlášť jeho deťom, tak by sa k tomu nikdy nebol uchýlil. Pre jeho poslednú vôľu som sa ocitla vo veľmi zvláštnej situácii, pokiaľ ide o majetok, čiže naše dva veľké domy zafažené hypotékami a dôchodkovými sporeniami, no bez akýchkoľvek príjmov. Dostala som sa do opozície proti svojmu vlastnému manažérovi a svojim dvom synom.

Veľká časť verejnosti ma vnímala ako trúchliacu vdovu, ktorej sa udiala neprávosť, a zopár ľudí sa na mňa dívalo ako na nenažranú suku. Každý z nás veľmi rýchlo dokáže toho druhého velebiť i znosiť pod čiernu zem, zatiaľ čo život je oveľa zložitejší než len čierny a biely.

Môj manžel nikdy nebude mať príležitosť napísať svoju časť tohto príbehu, takže nikdy nevznikne dokonalo vyvážený pohľad na to, čo sa vlastne stalo.

Myslela som si, že som ho poznala až do špiku kostí. Nepoznala. Po jeho smrti vyplávali na povrch ďalšie tajomstvá, ktoré ma prekvapili a ktoré si nechám navždy pre seba. Tajomstvá, ktoré ma ťažia, no nie sú moje, a tak ich neprezradím.

Môžem vám povedať len o tých svojich. Bez filtra.

PANI, KTORÁ VYPLAKÁVA NA INSTAGRAME

Práve som bola na otvorení nového súkromného klubu na Manhattane a mala som pocit, že som sa votrela na večierok, na ktorý ma vôbec nepozvali. Tlmene osvetlené miestnosti boli obložené nalakovaným drevom a zaplňal ich dav približne dvadsaťročných boháčov, ktorí si popíjali kokteily a pri smiechu zakláňali hlavy, aby ukázali, ako veľmi sa zabávajú. Všetci boli o dobrých dvadsať až tridsať rokov mladší než ja.

Keď som mierila z dámskych toaliet naspäť k svojmu stolu, pri bare ma zastavila jedna mladá žena. Nemala viac než tridsať, mala dlhé lesklé hnedé vlasy a kratučkú sukňu, ktorá sa jej vytiahla až takmer pod zadok, pretože sedela na barovej stoličke a ledva udržiavala rovnováhu. Bola dokonalo naličená a trochu pripitá.

„Ste to vy? Ste...“ Snažila sa spomenúť si na moje meno.

Bola som prekvapená, že ma niekto v jej veku spoznal, no zároveň som sa chcela vrátiť k svojmu stolu, a tak som

sa usmiala a prikývla som. „Áno, som.“ Nezáležalo na tom, za koho ma považovala. No keď som sa chcela okolo nej prešmyknúť, chytila ma za ruku.

„Och môj bože!“ skríkla. „Vy ste tá pani, ktorá vypla-káva na Instagrame!“

PO PRÝ RAZ SOM SA STALA SLÁVNOU, keď som mala štyri, a to ako bábka politikov medzi Západom a Východom. Rok predtým, keď som mala tri, moji rodičia opustili rodné Československo, aby ušli pred sovietskou inváziou. Písal sa rok 1968. Cez hranice utiekli na motorke a napokon skončili vo Švédsku, dúfajúc v lepší život. Mňa nechali so starou mamou a mali v pláne vrátiť sa po mňa, keď sa usadia v novom domove. Keď sa však o to pokúsili, zistili, že hranice nadobro uzavreli. Svoje dieťa nemali ako získať naspäť. Boli zúfalí a spravili jediná vec, ktorá im napadla: stavili na verejnú mienku. Zorganizovali protestnú hladovku pred českou ambasádou v Štokholme. Nemali žiadne peniaze, neboli slávni a nemali ani moc, no boli mladí, fotogenickí a veľmi smutní. Švédskym médiám sa ich príbeh nesmierne zapáčil a kampaň, počas ktorej sa moji rodičia snažili získať späť svoju dcéru, sa stala niečo ako reality šou a preberala sa v novinách, časopisoch a televíznych vstupoch.

A tak sa počas nasledujúcich piatich rokov približne raz za mesiac stávalo, že v nedeľu popoludní prišiel do domu mojej starej mamy v Prostějove nejaký švédsky publicista vyzbrojený fotoaparátom. Ako dieťa som jednoducho

predpokladala, že všetky deti chodievajú fotiť muži, ktorí nevedia po česky a ktorí majú na sebe kaki vesty s mnohými vreckami. Takto to šlo dovtedy, až kým sa na mňa moja najlepšia priateľka nechápavo nezádávala po tom, čo som jej povedala, že sa v nedeľu nemôžem ísť hrať, pretože do mesta prídu fotografi: „Však vieš, tí, ktorí sem chodievajú v nedeľu.“ Vtedy som si začala uvedomovať, že moje detstvo nie je celkom obyčajné. V tom istom čase som zistila, že nie všetci rodičia žijú vo Švédsku.

Napokon, keď som ako deväťročná pricestovala do Švédska, v novinách s mojou tvárou na titulke sa objavovali príbehy: „Úbohá Pavlínka je konečne so svojimi rodičmi!“ To bola moja prvá skúsenosť s tým, čo to znamená, keď vás je všade „vidieť“, a zároveň som zistila, čo to znamená, keď nemáte hlas. Moji rodičia sa rozišli hneď po tom, čo sme sa opäť stretli. Ja som túžila po staršej mame, ktorá ma vychovala a ktorá zostala v Československu, a v novej škole som bola nesmierne nešťastná, pretože ma deti volali hnusná komunistka. To, čo som cítila a čo som chcela, bolo v rámci toho celého príbehu nezaujímavé, v tom príbehu o tej úbohej „utečenke“, ktorá mala byť vďačná za to, že sa do tej krajiny dostala vďaka dobrým ľuďom. Nikto sa ma nepýtal, čo som si o tom myslela ja.

Tieto rané skúsenosti s fotografovaním a objavovaním sa v správach spôsobili, že som na myšlienku byť ľuďom na očiach zanevrela. A napriek tomu som sa v pätnástich presťahovala do Paríža, aby som sa stala modelkou. V tom čase sa mi nezdalo, že by išlo o rozhodnutie, ktoré malo

ovplyvniť celý môj život. Bola to len šanca na chvíľu zmiznúť zo školy, kde som bola to najmenej obľúbené dieťa. No veci sa začali rýchlo nabaľovať. Zostala som v Paríži, školu som nechala tak a začala som svoju kariéru. V časoch najväčšej slávy sa často stávalo, že v novinových stánkoch som sa počas mesiaca objavila na dvoch alebo aj viacerých obálkach. Približne v tom období som sa zamilovala a napokon aj vydala za hudobníka, ktorý bol takisto slávny. No rovnako ako keď som bola malá, aj vtedy som zistila, že práve vtedy, keď ma bolo najviac vidieť, som mala pocit, že ma vôbec nie je počuť.

Bola som zvyknutá, že som takto predávala rôzne veci. Moje fotografie a videá sa bezhlavo menili na výkladné skrine, nech som už predávala čokoľvek. Pre verejnosť som bola len akýmsi vytvoreným obrázkom, nie skutočnou osobou. Aby bolo jasné, to, že vás označujú za jednu z najkrajších žien na svete, v žiadnom prípade nie je nepríjemné. Cítila som sa však ako nejaká vec žijúca v mŕkvom svete. Moje skutočné ja nemalo hlas.

Keď sa objavili sociálne siete, upútali moju pozornosť, no zároveň boli pre mňa záhadou. Rovnako to vnímalo mnoho ľudí v mojom veku. Pridala som sa na Facebook, hádala som sa s rodinou a priateľmi o politike a objavila som Twitter. A potom, na základe naliehania jedného drahého priateľa, som si založila účet na Instagrame.

Najprv to bol pre mňa menší šok. Každý príspevok musel mať fotku, musel tam byť nejaký obrázok. Keďže som od pätnástich bola modelkou, pózovať na fotkách bolo mojou prácou. No nikdy som ich nevytvárala a nikdy som

sa nedostala k tomu, aby som vybrala, ktoré sa nakoniec dostanú von.

Instagram bol svetom mnou vytvoreného obsahu. To ma prinútilo zamyslieť sa. Bol v tom kus skrytého narcizmu a pre tlak, ktorý som na seba vyvíjala, aby som bola autentická, som mala pocit, že mi to zasahuje do života. Rýchlo som si však začala uvedomovať, že Instagram mi dal šancu, akú som v role modelky nikdy nemala. Bola to šanca dať mojej tvári aj hlas. Môj hlas.

Istým spôsobom môj život nikdy nebol skutočne môj. Najprv som sa preslávila ako malá utečenka, ktorá našla šťastie, až keď sa znovu stretla so svojimi rodičmi, no v skutočnosti som bola zničená z toho, že som opustila všetko a všetkých, ktorých som milovala a s ktorými som vyrastala. Potom ma ľudia vnímali ako oslavovanú modelku, ktorá mala všetko, no pravda bola taká, že som bola osamelá tínedžerka, denne trpiaca panickými záchvatmi. Neskôr ma považovali za šťastnú ženu, pretože som žila v nezvyčajne šťastnom celebritnom manželstve, ktoré napriek všetkému vydržalo, no keď som mala päťdesiat, môj manžel sa ma už celé roky nedotýkal.

PO PRVÝ RAZ som mohla hovoriť priamo ku komukoľvek, kto by si ma na Instagrame chcel vypočuť. Pridávala som fotky z modelingových zákaziek, prázdnin a každodenného života. Ku každej fotke som písala svoju pravdu.

Počas svojej kariéry som vždy, keď sa ma spýtali, hovorila svoju pravdu. Myslím si, že som počas rozhovorov

hovorila od srdca, pretože som ako dieťa mala pocit, že ma nikto nepočúval. Hovorila som tak aj napriek tomu, že moja snaha o úprimnosť často nedopadla najlepšie. Počas jedného takéhoto nešťastného incidentu, keď som robila prvý rozhovor s časopisom *Us*, sa ma novinár spýtal, čo si myslím o modelingu. Odpovedala som takto: „Je to naprd.“ Niektorí si mysleli, že to bola skvelá odpoveď, iní, že to bolo rozkošné, no mnohí sa zhodli, že som bola sopláňa, ktorá hrýzla štedrú ruku.

S Instagramom som dostala ďalšiu šancu, tentoraz bez zásahov nejakého prostredníka, ktorý by mi kládol otázky a neskôr by moje odpovede preformuloval tak, aby mu čo najlepšie sedeli do príbehu, ktorý chcel napísať. No aj tak si napriek svojim pokusom byť celkom úprimná stále myslím, že mnohí z mojich sledovateľov na Instagrame, azda aj väčšina, ma videli len ako modelku, nie ako naplno rozvinutú ženu so svojimi strachmi, pochybnosťami, radosťami a utrpením.

Nič zo mňa nespravilo ľudskú bytosť viac ako tragédia.

MÔJ MANŽEL, ZA KTORÉHO SOM BOLA VYDATÁ TRIDSAŤ ROKOV, náhle zomrel. O deň neskôr som zistila, že ma vyškrtol zo svojej poslednej vôle tvrdením, že som ho opustila. Pohltil ma žiaľ a hnev. Nedokázala som myslieť na nič iné. Každý kúsok svojej energie som investovala do toho, aby som pred svojimi deťmi dokázala fungovať. Na Instagram a vytváranie príspevkov plných vďačnosti mi už žiadna sila nezostávala. Vtedy som

namiesto vďačnosti začala na Instagrame uverejňovať svoj žiaľ. A niekedy aj hnev. Pridávala som selfie bez mejkapu. Písala som o svojej bolesti. A niekoľkokrát som pridala fotky, na ktorých som plakala.

Tie fotky ľudí šokovali. V komentároch písali, že to len hrám, že len ukazujem svoju bolesť a že sa tvárim ako obeť, aby som ich prinútila vcítiť sa do mňa. Hovorili, že miera egocentrizmu, kvôli ktorému som sa odfotila plačúc a potom to zverejnila, znamenala, že buď mám narcistické sklony, alebo som patetická.

Poviem vám, prečo som zverejňovala tie selfie, na ktorých som plakala: pretože som chcela empatiu. Chcela som súcitiť. Zúfalo som sa s niekým chcela spojiť. S hociakým. Samota a pocity osamelosti ma ničili, pretože bolesť je ako opustený ostrov. Moje uplakané selfie boli správami vo fľaši, ktoré som hádzala do vody a dúfala som, že ma niekto začuje.

Ak zúfalá túžba po spojení sa s niekým zo mňa v očiach ľudí spravila patetickú narcistku, nech. No ja som to obdobie potrebovala prežiť. A ukazuje sa, že tie selfie ma spojili presne s takými ľuďmi, akých som hľadala.

Mnoho z mojich sledovateľov na Instagrame ma podporovalo a chávalo a pribudla k nim vlna tých, ktorí tiež truchlili a mali zlomené srdce – bolo to veľké publikum, pretože každý sa vyrovnával s pandemiou a svet sa zmenil na miesto plné bolesti. No mnohí mi takisto hovorili, že som na hanbu. Hovorili mi, aby som si vzala nejaké lieky a sklapla. Moji priatelia boli znepokojení a volávali mi, aby sa uistili, že nemám samovražedné sklony. Cez toto zverejňovanie bolesti

ma ľudia vnímali ako ženu, s ktorou majú niečo spoločné, a zároveň ako ženu, ktorou možno opovrhovať.

Uvedomila som si, že skutočné príbehy o bolesti a zlyhaní nás spájajú oveľa viac než akýkoľvek úspech. Zrazu som už viac nebola len obrázkom, objektom, ale skutočnou ženou, ktorá skutočne trpela. To, že človek hovorí o žiali, hoci sa z toho dôvodu mnohým odcudzí, ho, paradoxne, spojí s ďalšími ľuďmi, ktorí sa so žiaľom stretli. Aby sme však o tom dali druhým vedieť, musíme hovoriť. A musí nás byť počuť. Verím, že toto je podstatou ľudí, čiže aby nás videli a počuli práve pre to, kým sme.

Všetci si zaslúžime byť tým, kým sme. To, že nás niekto počúva, znamená, že nás pozná, a len keď nás niekto pozná, môže nás aj milovať.

V ŠERE toho súkromného klubu, keď ma tá mladá žena držala za lakeť, som žasla nad tým, ako veľmi môže obyčajná pravda zarezonovať.

„Nemala som poňatia, kto ste, no niektorí z mojich priateľov vás začali sledovať.“ Keď si všimla, že jej venujem pozornosť, pustila ma a naklonila sa ku mne bližšie. „Videla som váš uplakany príspevok a zmenil mi život.“

V tej chvíli som na túžbu rýchlo sa dostať k svojmu stolu a priateľom zabudla.

„Moji priatelia mi hovoria, aby som to v sebe potlačila, aby som zo seba nerobila hlupaňu, no viete, človek sa necíti vždy najlepšie. Prečo mám teda neustále predstierať, že je všetko v poriadku?“

Prikývla som.

„Chcem sa vám poďakovať,“ povedala. „Za to, že priznávate svoju bolesť. Za to, že ste prirodzená. Viete, ak to dokážete vy – byť prirodzená a tak podobne, prečo by som to nedokázala aj ja?“

Práve v tej chvíli k nám podišiel jej priateľ a sadol si na barovú stoličku vedľa nej.

Dotkla sa mu nohy. „Jakey, toto je tá pani, ktorá plakala na Instagrame,“ povedala. Jakey sa na mňa opatrne usmial. Bolo mi jasné, že mu to je úplne fuk.

No mne to fuk nebolo. Táto žena mi práve zložila ten najlepší kompliment, aký som kedy dostala. Po celých tých rokoch, čo ma bolo vidno, ma konečne bolo aj počuť.